

แนวทางการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษา สหวิทยาเขตราชบุรีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี

กรรณิกา ศิลาริยม¹ และ สุริยะ รูปหมอก²

Retrieved 19-02-2025;

Revised 09-04-2025;

Accepted 19-04-2025

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษา และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษา สหวิทยาเขตราชบุรีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรในสถานศึกษา สหวิทยาเขตราชบุรีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี จำนวน 5 โรงเรียน กำหนดผู้ให้ข้อมูล สถานศึกษาละ 8 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการ จำนวน 1 คน หัวหน้างานอาคารสถานที่ จำนวน 1 คน หัวหน้า กลุ่มสาระการเรียนรู้ 1 คน และครูผู้สอน จำนวน 4 คน รวมทั้งสิ้น 40 คน ผู้ทรงคุณวุฒิที่ใช้ในการสัมภาษณ์ แนวทางการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ จำนวน 6 คน และผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ จำนวน 6 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ฐานนิยม ใช้เทคนิควิเคราะห์ดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ความต้องการจำเป็นของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษา ที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ ด้านกายภาพ รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้เรียน และด้านบรรยากาศการเรียนรู้ ตามลำดับ 2) แนวทางการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษา ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ (1) ด้านกายภาพ ผู้บริหารควรมีการวางแผน จัดสรรงบประมาณที่ชัดเจนในการปรับปรุงซ่อมแซมอาคารเรียนและอุปกรณ์ต่าง ๆ จัดบุคลากรให้เพียงพอ ตรวจสอบและติดตามการดำเนินงาน เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด (2) ด้านการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ผู้บริหารควรส่งเสริมให้นักเรียน ครูผู้สอน และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินกิจกรรมทางการศึกษา จัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทในท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การมีส่วนร่วมของผู้เรียนอย่างแท้จริง และ (3) ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ ผู้บริหารควรวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ กำหนดบทบาทหน้าที่ แนวปฏิบัติ มอบหมายงานอย่างชัดเจน มีการกำกับ ติดตาม ประเมินผล เพื่อยกระดับคุณภาพของผู้เรียนให้ครอบคลุมทุกด้าน

คำสำคัญ: การบริหาร, สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี

ประเภทบทความ: บทความวิจัย

สังกัด¹ นักศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ที่อยู่: มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

อีเมล: k.kannika816@gmail.com

สังกัด² อาจารย์ที่ปรึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

GUIDELINES FOR SCHOOL ADMINISTRATION OF CREATIVE LEARNING ENVIRONMENT FOR SCHOOLS OF RATCHABURI CLUSTER 1 UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE RATCHABURI

Kannika Silariam¹ and Suriya Roopmok²

Abstract

The purposes of this research were to 1) explore the essential needs of Creative Learning Environment for schools, and 2) investigate the guidelines for school administration of Creative Learning Environment for schools of Ratchaburi cluster 1 under the Secondary Educational Service Area Office Ratchaburi. The sample was 5 Schools from the quality educational development in schools of Ratchaburi cluster 1 under the Secondary Educational Service Area Office Ratchaburi. From each school, eight respondents were selected-one school director, one deputy director of School, one Building Supervisor, one Subject group leader and four teachers-resulting in a total of 40 participants. 6 experts used in the interview on guidelines for Creative Learning Environment for schools who were selected by purposive sampling. And 6 experts who assessed the appropriateness and feasibility of the guidelines for Creative Learning Environment for schools. who were selected by purposive sampling. The research instruments included a five-point rating scale questionnaire, which demonstrated high reliability (0.98), a semi-structured interview form, and an assessment form for suitability and feasibility. Data analysis involved using frequency, percentage, mean, and standard deviation, and the Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) technique was employed to prioritize needs, alongside content analysis. The research results indicated that: 1) The most pressing need for Creative Learning Environment for schools of Ratchaburi cluster 1 under the Secondary Educational Service Area Office Ratchaburi, was the area of physical environment, followed to learner engagement and learning climate. 2) investigate the guidelines for school administration consist of 3 areas: (1) Physical Environment: Administrators should have a plan. Allocate a clear budget for repairs to school buildings and various equipment. Arrange adequate personnel. Check and follow up on operations to improve and develop educational institutions to be most efficient. (2) Learner Engagement: Administrators should encourage students, teachers, and communities to participate in planning and carrying out educational activities. Create a curriculum that is consistent with the local context. To lead to true student participation. (3) Learning Climate: Administrators should plan their work systematically. Define roles, duties, guidelines, clearly assign tasks, and have supervision, monitoring, and evaluation order to raise the quality of students to cover all aspects.

Keywords: Administration, Creative Learning Environment for Schools, Ratchaburi cluster 1 under the Secondary Educational Service Area Office Ratchaburi.

Type of Article: Research Article

Affiliation¹ Student Educational

Address: Muban Chombueng Rajabhat University

E-mail: k.kannika816@gmail.com

Affiliation² Advisor Educational

บทนำ

จากแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของโลก ทั้งที่เป็นการเปลี่ยนแปลงระยะสั้นและระยะยาว ทั้งที่สามารถคาดการณ์ได้ถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นและไม่สามารถคาดการณ์ผลที่จะเกิดขึ้นได้อย่างชัดเจน โดยการเปลี่ยนแปลงจากภายนอกที่เกิดขึ้น จะเป็นปัจจัยโอกาสที่ช่วยเสริมสร้างประโยชน์หรือก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564, 6) ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคือคุณภาพของคน เพราะคนเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงสิ่งรอบตัว แต่ละประเทศต้องตระหนักถึงความสำคัญและสร้างทรัพยากรคนให้มีคุณภาพการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรคน มีเป้าหมาย ให้คนเป็นคนดีคนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 และสังคม มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต (สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม, 2566, 16) ซึ่งการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารจะต้องบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และเกิดความคิดสร้างสรรค์ขึ้นต่อผู้เรียน เป็นบรรยากาศที่เต็มไปด้วยการยอมรับและการกระตุ้นให้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ จะช่วยให้ผู้เรียนได้พบความคิดใหม่ ๆ และสามารถพัฒนาศักยภาพทางด้านความคิดสร้างสรรค์ให้เจริญก้าวหน้าตามขีดความสามารถตามแต่ละบุคคล (สุธีรา งามเกียรติทรัพย์, 2560)

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญและเป็นตัวแปรสำคัญในด้านการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ เนื่องจากผู้บริหารในฐานะผู้นำองค์กรจำเป็นต้องปฏิรูปตนเองและการเปลี่ยนแปลงองค์การครั้งใหญ่เพื่อนำพาไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญที่จะต้องบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ และความสุขเพื่อให้บริหารจัดการศึกษาบรรลุผลสำเร็จ(บรรจง ลาวะลี, 2560) ซึ่งการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารจะต้องบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และเกิดความคิดสร้างสรรค์ขึ้นต่อผู้เรียน เป็นบรรยากาศที่เต็มไปด้วยการยอมรับและการกระตุ้นให้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ จะช่วยให้ผู้เรียนได้พบความคิดใหม่ ๆ และสามารถพัฒนาศักยภาพทางด้านความคิดสร้างสรรค์ให้เจริญก้าวหน้าตามขีดความสามารถตามแต่ละบุคคลจากการศึกษาสภาพปัญหาของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ พบว่ายังไม่มีแนวทางที่ชัดเจน การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ในสถานศึกษายังไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ เนื่องจากการได้รับการจัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอต่อความต้องการ ทำให้การบริหารจัดการไม่ดีเท่าที่ควรและอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน การบริหารของแต่ละสถานศึกษาจึงมีความแตกต่างกัน แต่ก็มีจุดมุ่งหมายเดียวกันที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนา การเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ จึงสมควรได้รับการปรับปรุงและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น (อภิบาล สุวรรณโคตร และสมหญิง จันทฤทธิ์, 2563)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าเรื่องแนวทางการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ของสถานศึกษา เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลและนำไปสร้างแนวทางการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ของสถานศึกษา สหวิทยาเขตที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี ให้ทันต่อสภาวะความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ส่งผลต่อการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถตาม

มาตรฐานการศึกษา สามารถปรับตัวอยู่ได้ในสังคมที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว อีกทั้งเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ ที่สำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษาสหวิทยาเขตราชบุรีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษาสหวิทยาเขตราชบุรีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี

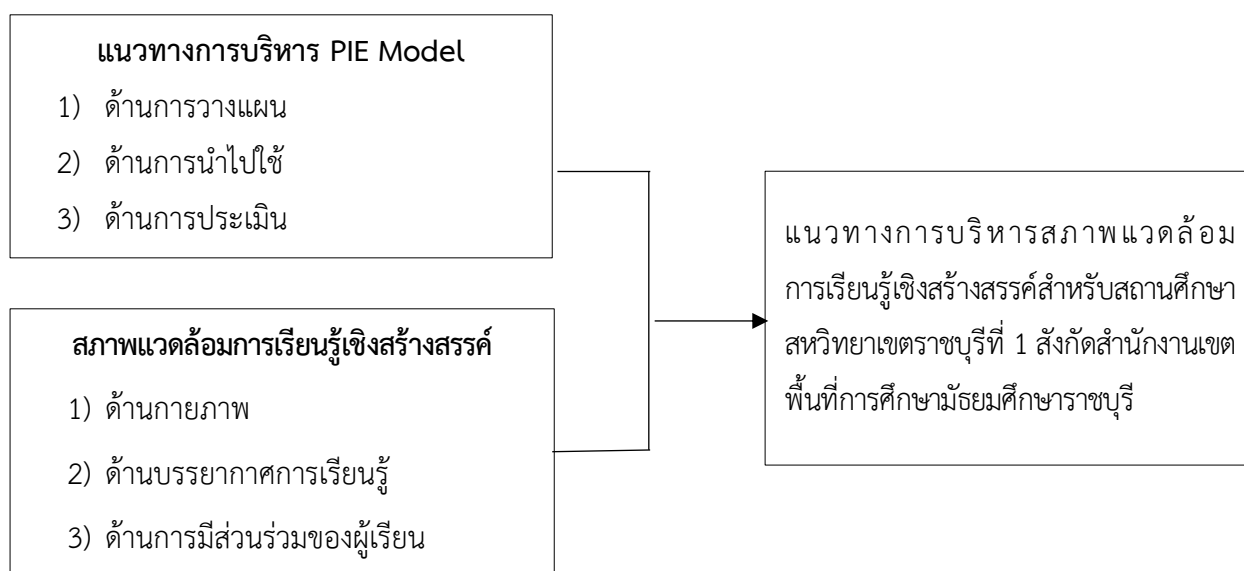
การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษาผู้วิจัย ได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามหัวข้อต่อไปนี้

แนวคิดทางการบริหาร ตามแนวคิดของ PIE Model ของนิวบี สเตพิช เลย์แมน และรัสเซล (Newby, Stepich, Lehman & Russell, 2000) ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการวางแผน 2) ด้านการนำไปใช้ 3) ด้านการประเมินผล

แนวคิดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ ริชาร์ดสัน และ มิชรา (Richardson & Mishra, 2017) ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านกายภาพ 2) ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ 3) ด้านการมีส่วนร่วมของผู้เรียน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ขั้นที่ 1 ศึกษาความต้องการจำเป็นของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษา สหวิทยาเขตราชบุรีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี

1.1 ประชากร

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรในสถานศึกษา สหวิทยาเขตราชบุรีที่ 1 จำนวน 5 โรงเรียน

ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูล โรงเรียนละ 8 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการ จำนวน 1 คน หัวหน้างานอาคารสถานที่ จำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 1 คน และครูผู้สอน 4 จำนวน รวมทั้งสิ้น 40 คน

ตารางที่ 1 จำนวนประชากร

ชื่อสถานศึกษา	สถานศึกษา	ผู้ให้ข้อมูล					
	ประชากร	ผู้อำนวยการสถานศึกษา	รองผู้อำนวยการ	หัวหน้างานอาคารสถานที่	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้	ครูผู้สอน	รวม
โรงเรียนเบญจมราชูทิศราชบุรี	1	1	1	1	1	4	8
โรงเรียนคุรุราษฎร์รังสฤษดิ์	1	1	1	1	1	4	8
โรงเรียนสวนผึ้งวิทยา	1	1	1	1	1	4	8
โรงเรียนบ้านคาวิทยา	1	1	1	1	1	4	8
โรงเรียนด่านทับตะโกราษฎร์อุปถัมภ์	1	1	1	1	1	4	8
รวม	5	5	5	5	5	20	40

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษา มี 2 ขั้นตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) จำนวน 6 ข้อ รายละเอียดประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งปัจจุบัน ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง ชื่อโรงเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษา ได้ศึกษาจากแนวคิดของ ริชาร์ดสัน และมิชรา (Richardson & Mishra, 2017, 3) ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านกายภาพ 2) ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ และ 3) ด้านการมีส่วนร่วมของผู้เรียน เป็นการวัดโดยใช้มาตราประมาณค่า (Rating scale) มีข้อคำถามทั้งสิ้น จำนวน 30 ข้อ ดังนี้

1) ด้านกายภาพ (Physical Environment)	10	ข้อ
2) ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ (Learning Climate)	10	ข้อ
3) ด้านการมีส่วนร่วมของผู้เรียน (Learner Engagement)	10	ข้อ

ลักษณะแบบสอบถามในตอนี่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert's rating scale) โดยผู้วิจัยกำหนดค่าคะแนนของช่วงน้ำหนักเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษา อยู่ในระดับ มากที่สุด ให้มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 5 คะแนน

ระดับ 4 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษา อยู่ในระดับ มาก ให้มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 4 คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษา อยู่ในระดับ ปานกลาง ให้มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 3 คะแนน

ระดับ 2 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษา อยู่ในระดับ น้อย ให้มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 2 คะแนน

ระดับ 1 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษา น้อยที่สุด ให้มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 1 คะแนน

1.3 การสร้างเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1.3.1 ศึกษาวรรณกรรม หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากหนังสือ ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

1.3.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวล เพื่อกำหนดเป็นโครงสร้างเครื่องมือโดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา

1.3.3 สร้างแบบสอบถามโดยให้ครอบคลุมเนื้อหาเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ เพื่อให้ข้อเสนอแนะมาปรับปรุง

1.3.4 นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง เพื่อความสมบูรณ์และถูกต้องของเนื้อหาโดยให้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา มีค่า 1.00 ทุกข้อ

1.3.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับสถานศึกษา สหวิทยาเขตราชบุรีที่ 2 จำนวน 5 โรงเรียน โรงเรียนละ 8 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษาจำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการ จำนวน 1 คน หัวหน้างานอาคารสถานที่ จำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 1 คน และครูผู้สอน จำนวน 4 คน รวมทั้งสิ้น 40 คน

1.3.6 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1978) โดยมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.981 (Gregory, 2015) ซึ่งเครื่องมือมีคุณภาพสามารถนำไปเก็บข้อมูลได้ต่อไป

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.4.1 ผู้วิจัยทำหนังสือถึงคณบดีคณะครุศาสตร์ เพื่อทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างช่วยอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามในการวิจัย

1.4.2 ผู้วิจัยจัดทำเครื่องมือวิจัย เป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์และแนบหนังสือขอความอนุเคราะห์ ส่งทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ โดยทำแบบสอบถามเป็น Google form แนบไปด้วยเพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้ตอบแบบสอบถาม และกำหนดเวลาในการส่งกลับ

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล/สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1.5.1 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ มีหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) คือผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วยผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้างานอาคารสถานที่ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูผู้สอน โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาจัดกระทำข้อมูลโดยมีขั้นตอน ดังนี้

1.5.1.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้รับคืนมา

1.5.1.2 จัดระบบข้อมูล ตรวจสอบรวมคะแนนแบบสอบถามที่สมบูรณ์

1.5.1.3 นำข้อมูลไปคำนวณหาค่าสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

1.5.2 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1.5.2.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งถามรายละเอียดเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งปัจจุบัน ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง ชื่อโรงเรียน ใช้ค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)

1.5.2.2 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษา ใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับแบบสอบถามตอนที่ 2 ได้นำค่าเฉลี่ยของน้ำหนักที่ได้มาเทียบเคียงกับเกณฑ์

สำหรับแบบสอบถามตอนที่ 2 ได้นำค่าเฉลี่ยของน้ำหนักที่ได้มาเทียบเคียงกับเกณฑ์ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2564)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง ระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

1.5.2.3 วิเคราะห์หาดัชนีลำดับความสำคัญของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษา โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) ตามแนวคิดของ สุวิมล ว่องวานิช (2562)

ขั้นที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษาสหวิทยาเขตราชบุรีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี

2.1 กลุ่มเป้าหมาย (ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์)

เพื่อให้ได้ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงตามความเชี่ยวชาญ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลผู้บริหารสถานศึกษาดีเด่น และอาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา จำนวน 6 คน

2.1.1 ผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลผู้อำนวยการดีเด่น จำนวน 5 คน

2.1.2 อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา จำนวน 1 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ที่พัฒนาขึ้นจากการวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นมาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษา แล้วนำมาสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

2.3 การสร้างเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย การสร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษา โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

2.3.1 ผู้วิจัยนำตัวแปรการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด มาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

2.3.2 กำหนดโครงสร้างของแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างให้สอดคล้องและครอบคลุมตัวแปรสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษา

2.3.3 ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ตามกรอบที่กำหนดและนำร่างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นดำเนินการแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปอย่างถูกต้องและเป็นระบบ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.4.1 ผู้วิจัยทำหนังสือถึงคณบดีคณะครุศาสตร์ เพื่อทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ในการวิจัยครั้งนี้

2.4.2 ผู้วิจัยประสานไปยังผู้ทรงคุณวุฒิและขอนัดหมายวันเวลา เพื่อเข้าไปสัมภาษณ์

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล/สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยนำข้อมูลแนวทางการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษา ที่ได้จากการสัมภาษณ์วิเคราะห์ โดยใช้วิธีการเชิงเนื้อหา (Content analysis)

ขั้นที่ 3 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษา สหวิทยาเขตราชบุรีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี

3.1 ผู้ทรงคุณวุฒิ (ผู้ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้)

ผู้ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ผู้วิจัยทำการเลือกผู้ทรงคุณวุฒิโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ตามความเชี่ยวชาญ ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ 2 กลุ่ม ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ได้รางวัลผู้อำนวยการดีเด่น และอาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา 6 คน ดังนี้

3.1.1 ผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ได้รางวัลผู้อำนวยการดีเด่น จำนวน 5 คน

3.1.2 อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา จำนวน 1 คน

ผู้ทรงคุณวุฒิที่ใช้ในการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้เป็นคนละกลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิที่ใช้ในการสัมภาษณ์

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษา เป็นแบบตรวจสอบรายการที่มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 อันดับ เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยมีเกณฑ์ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง	มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด
4 หมายถึง	มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมาก
3 หมายถึง	มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับปานกลาง
2 หมายถึง	มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับน้อย
1 หมายถึง	มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับน้อยที่สุด

3.3 การสร้างเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย สร้างแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษา โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

3.3.1 ร่างแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษา ให้สอดคล้องและครอบคลุม

3.3.2 ดำเนินการสร้างแบบประเมิน และนำร่างแบบประเมินการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษา เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นดำเนินการแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.3.3 จัดทำฉบับสมบูรณ์ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วถูกต้องครบถ้วนไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปอย่างถูกต้องและเป็นระบบ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.4.1 ผู้วิจัยทำหนังสือถึงคณบดีคณะครุศาสตร์ เพื่อทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 6 คน เพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษา

3.4.2 ผู้วิจัยส่งเครื่องมือวิจัย ซึ่งเป็นแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ และแนบหนังสือขอความอนุเคราะห์ส่งทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ โดยทำแบบสอบถามเป็น Google form แนบไปด้วยเพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้ตอบแบบสอบถาม และกำหนดเวลาในการส่งกลับ หากล่าช้าผู้วิจัยจะติดตามด้วยตนเอง

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล/สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.5.1 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้จากผู้ทรงคุณวุฒิมาวิเคราะห์ โดยการหาค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์เนื้อหา โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับน้อยที่สุด

ผู้วิจัยได้รวบรวมผลการวิเคราะห์และข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อเป็นแนวทางการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษา

3.5.2 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างแนวทางการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษา โดยใช้ฐานนิยม

ผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่องแนวทางการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษา สามารถสรุปผลวิจัยได้ดังนี้

1. ความต้องการจำเป็นของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษา สหวิทยาเขตราชบุรีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี
- ตารางที่ 2 แสดงสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ในภาพรวม

การบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการจำเป็น	
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	PNI _{Modified}	ลำดับ
1.ด้านกายภาพ (Physical Environment)	4.37	0.45	มาก	4.88	0.15	มากที่สุด	0.117	1
2. ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ (Learning Climate)	4.55	0.42	มากที่สุด	4.95	0.15	มากที่สุด	0.088	3
3. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้เรียน (Learner Engagement)	4.53	0.46	มากที่สุด	4.96	0.14	มากที่สุด	0.095	2
รวม	4.48	0.44	มาก	4.93	0.15	มากที่สุด		

จากตารางที่ 2 สภาพปัจจุบันของการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากและมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้เรียน และด้านกายภาพ

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษา โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ และด้านกายภาพ

ความต้องการจำเป็นของการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษา ที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ได้แก่ ด้านกายภาพ (PNI_{Modified} = 0.117) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้เรียน (PNI_{Modified} = 0.095) และ ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ (PNI_{Modified} = 0.088)

2. แนวทางการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษาสหวิทยาเขตราชบุรีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ด้านกายภาพ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ด้านการมีส่วนร่วมของผู้เรียน และ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ สามารถสรุปได้ดังนี้

2.1 สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ด้านกายภาพ ผู้บริหารควรวางแผนร่วมกันกับคณะกรรมการบริหาร จัดสรรงบประมาณที่ชัดเจนในการปรับปรุงซ่อมแซมอาคารเรียนและอุปกรณ์ต่าง ๆ ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา รวมถึงจัดบุคลากรให้เพียงพอในการดูแลความเรียบร้อยและบำรุงรักษาอาคารสถานที่ อุปกรณ์ต่าง ๆ ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ตรวจสอบและติดตามการดำเนินงาน เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

2.2 สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ด้านการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ผู้บริหารควรส่งเสริมให้นักเรียน ครูผู้สอน และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินกิจกรรมทางการศึกษา สนับสนุนการทำงานร่วมกันระหว่างนักเรียน เพื่อตอบสนองความต้องการและความสนใจของนักเรียน จัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทในท้องถิ่น และเปิดโอกาสให้นักเรียนเสนอแนะเกี่ยวกับประสบการณ์การเรียนรู้ของตน เพื่อนำไปสู่การมีส่วนร่วมของผู้เรียนอย่างแท้จริง

2.3 สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ ผู้บริหารควรวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ โดยการกำหนดบทบาทหน้าที่ แนวปฏิบัติ มอบหมายงานอย่างชัดเจน สนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนคิดอย่างอิสระ อำนวยความสะดวกสิ่งจำเป็น อีกทั้งควรมีการกำกับ ติดตาม ประเมินผล นิเทศการสอนที่ชัดเจนและเป็นระบบ เพื่อยกระดับคุณภาพของผู้เรียนให้ครอบคลุมทุกด้าน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่องแนวทางการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษาสหวิทยาเขตราชบุรีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี มีประเด็นการอภิปราย 2 ประเด็น ดังนี้

1. ความต้องการจำเป็นของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษา สหวิทยาเขตราชบุรีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี พบว่า

1.1 สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ด้านกายภาพ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ที่เป็นเช่นนี้เพราะ สถานศึกษาในปัจจุบัน ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดทิศทาง วางแผน จัดสรรงบประมาณทั้งหมดในสถานศึกษา ทำให้ขาดการปรับปรุงซ่อมแซมอาคารเรียนและอุปกรณ์ต่าง ๆ ขาดการจัดการพื้นที่สำหรับการเรียนรู้ ส่งผลให้ไม่สามารถสนับสนุนการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนได้อย่างเต็มที่ และไม่ให้ความสำคัญในการจัดสรรบุคลากร วัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือที่สนับสนุนการเรียนรู้เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธมลวรรณ ดวนลี สุมาลี ศรีพุทธรินทร์ และ นาวิ อุตร (2566) ผลการวิจัยพบว่า ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่า การจัดบริเวณโรงเรียนยังไม่เหมาะสม สภาพ

บริเวณโรงเรียนไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย อาคารเรียนของสถานศึกษาเป็นสิ่งก่อสร้างใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมต่างๆ มีความหนาแน่น

1.2 สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด ที่เป็นเช่นนี้เพราะ ผู้บริหารให้ความสำคัญของการเรียนรู้ สนับสนุนให้ครูผู้สอนมีโอกาพัฒนาและอบรมเพิ่มเติม ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียน และส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบมีคุณภาพ มีการจัดตกแต่งห้องเรียน มุมเสริมความรู้ต่าง ๆ ให้สะดวกต่อการเรียนการสอน พัฒนาเทคโนโลยีทางการศึกษา สนับสนุนหลักสูตรที่ยืดหยุ่น และสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้ ส่งผลให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสุวัฒน์ กิตติเมธี(คงยืน) และ สมควร นามสีฐาน (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทครูในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความสุข ผลการวิจัยพบว่า การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ เป็นสิ่งสำคัญในการช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน และส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถรับผิดชอบควบคุมดูแลตนเองได้ การจัดบรรยากาศมีทั้งการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน ทั้งการจัดตกแต่งในห้องเรียนจัดที่นั่ง จัดมุมเสริมความรู้ต่าง ๆ ให้สะดวกต่อการเรียนการสอน เป็นการสร้างความอบอุ่น ความสุขสบายใจให้กับผู้เรียน นอกจากนี้การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้เป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งที่จะสร้างคุณลักษณะนิสัยของการใฝ่เรียนรู้การมีนิสัยรักการเรียนรู้ การเป็นคนดี และการมีความสุขสภาพจิตที่ดี สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขทั้งในปัจจุบันและอนาคตต่อไป

2. แนวทางการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษา สหวิทยาเขตราชบุรีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ด้านกายภาพ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ด้านการมีส่วนร่วมของผู้เรียน และ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ สามารถสรุปได้ดังนี้

2.1 สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ด้านกายภาพ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุดจากการศึกษา พบว่า ผู้บริหารควรมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ กำหนดเป้าหมายและจัดสรรงบประมาณที่ชัดเจน ในการปรับปรุงอาคารสถานที่ และสภาพภูมิทัศน์อย่างมีประสิทธิภาพ ศึกษาโครงสร้างพื้นฐานและคุณลักษณะด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างแผนหลักในการใช้พื้นที่สถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ผู้บริหารควรเน้นย้ำถึงความสำคัญของการรักษาความเป็นระเบียบ ส่งเสริมการจัดการการเรียนรู้ และรับรองความปลอดภัยผ่านการตรวจสอบและดูแลสถานที่ของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จรัส อนุพันธ์ (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบัวเขตวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 ผลการวิจัยพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมได้ร่มรื่น สวยงามเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ความสะอาดปลอดภัยในบริเวณโรงเรียน และที่นั่งพักผ่อนภายในโรงเรียนเพียงพอกับจำนวนนักเรียน ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนให้ความสำคัญกับการจัดสภาพแวดล้อมให้มีความสวยงาม ปลอดภัย มั่นคงและปลอดภัย โรงเรียนได้จัดสภาพแวดล้อมให้สวยงาม จัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนที่หลากหลาย ส่งผลให้สภาพแวดล้อมโดยรวมและรายข้อส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธมลวรรณ ดวนลี, สุมาลี ศรีพุทธรินทร์ และนาวิ อุดร (2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นและแนวทางพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 พบว่า ผลการประเมินแนวทางพัฒนาโดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก แนวทางพัฒนาด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ สถานศึกษาควรมีการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เหมาะสมโดยได้รับแรงสนับสนุนจากบุคลากรทุกฝ่ายเพื่อเกื้อหนุนให้การเรียนรู้และการสอนบรรลุเป้าหมาย

2.2 สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ด้านการมีส่วนร่วมของผู้เรียน มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นรองลงมา จากการศึกษพบว่า ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการเรียนรู้ สนับสนุนการทำงานร่วมกันระหว่างนักเรียน เพื่อตอบสนองความต้องการและความสนใจของนักเรียน สนับสนุนการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ มีการออกแบบห้องเรียนที่ยืดหยุ่นและส่งเสริมการทำงานร่วมกัน ให้ครูผู้สอนและนักเรียนมีอิสระในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ ปรับบทบาทครูให้เป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ ออกแบบพื้นที่ที่เหมาะสม และสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกและมีบทบาทอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับบทความวิชาการของ พรทิพย์ วงศ์ไพบุลย์ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การเรียนรู้เชิงรุกและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน (Active Learning) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นบทบาทและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน โดยการนำเอาวิธีการสอน เทคนิคการสอนที่หลากหลายมาใช้ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ และกิจกรรม กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับครูผู้สอน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนประยุกต์ใช้ทักษะและเชื่อมโยงองค์ความรู้นำไปปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาหรือประกอบอาชีพในอนาคต และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุกฤษฏ์ ดอนบรรเทา และ เอกราช โฆสิตพิมานเวช (2567) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการสถานศึกษา ยุคใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญอย่างมากในการพัฒนาการศึกษา พัฒนาครู และเพิ่มประสิทธิภาพการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนและนักเรียน รู้จักห้องเรียน เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ริเริ่มการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่มีประสิทธิผล สำรวจและสนับสนุนการใช้ ICT และ e-Learning พัฒนาโรงเรียนให้เป็นชุมชนการเรียนรู้ สร้างเครือข่ายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ และความสำเร็จ ให้งานสถานศึกษาขับเคลื่อนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด จากการศึกษพบว่า ผู้บริหารควรมีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ โดยกำหนดบทบาทหน้าที่และแนวปฏิบัติ มอบหมายงานอย่างชัดเจนและมีเป้าหมายอย่างชัดเจน เพื่อส่งเสริมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้ง กำกับ ติดตาม ประเมินผล การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยกระตุ้นศักยภาพของผู้เรียน และทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับบทความวิชาการของ รัตนา กาญจนพันธุ์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียน กล่าวว่า ผู้บริหารเป็นผู้นำสถานศึกษา มีภารกิจหลักในการบริหารงานและบริหารคน ผู้บริหารต้องส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถจัดการเรียนการสอนและจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ จัดหาและอำนวยความสะดวกให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีบรรยากาศที่สร้างสรรค์ที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา คุณภาพครูผู้สอน และคุณภาพผู้เรียน ส่งผลให้สถานศึกษาและชุมชนมีคุณภาพ

และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระปลัดเขตขันท์ คนงานดี และศักดิ์ดา งานหมั่น (2567) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การสร้างสภาพแวดล้อม การเรียนรู้ที่สนับสนุนการพัฒนาผู้เรียน กล่าวไว้ว่า การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ มีความสำคัญสำหรับการเรียนรู้และการทำงานของทุกคนในสถานศึกษา การจัดบรรยากาศที่เหมาะสม และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอสามารถสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดีขึ้นได้ การกำหนดบทบาทของ คณะและหน่วยงานในการกำหนดยุทธศาสตร์ที่สนับสนุนเป้าหมายในการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการทำงานในสถานศึกษา เป็นสิ่งสำคัญที่จะสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้และการทำงานที่มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับ สถานศึกษาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ด้านกายภาพ มีความต้องการจำเป็นสูงสุด ดังนั้นผู้บริหาร ควรวางแผน จัดสรรงบประมาณให้ชัดเจน ในการปรับปรุงซ่อมแซมอาคารเรียนและอุปกรณ์ต่าง ๆ จัดสรร บุคลากรให้เพียงพอ โดยต้องคำนึงถึงความต้องการเป็นสำคัญ มีการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อบรรลุผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

1.2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับ สถานศึกษา สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ด้านการมีส่วนร่วมของผู้เรียน มีความต้องการจำเป็น รองลงมา ดังนั้นผู้บริหารจึงควรเป็นผู้นำในการกำหนดทิศทางและขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง โดยเปิดโอกาส ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน รวมถึงการให้ความสนับสนุนการทำงานร่วมกันระหว่าง นักเรียน เพื่อตอบสนองความต้องการและความสนใจของนักเรียน นิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล เพื่อช่วย ให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและบรรลุผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาแนวทางการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับ สถานศึกษา

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับ สถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

จรัส อนุพันธ์. (2564). การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบัวเขตวิทยา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี*. 9(2), 44-59.

- ธมลวรรณ ดวนลี, สุมาลี ศรีพุทธรินทร์ และนาวิ อุดร. (2566). สภาพความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1. *วารสารพุทธศาสตร์ มจร อุบลราชธานี*. 5(2), 795-799.
- บรรจง ลาวะลี. (2560). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคไร้พรมแดน. *วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด*. 6(2), 206-215.
- พระปลัดเขตจันทร์ คนงานดีและศักดิ์ดา งานหมั่น. (2567). การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ที่สนับสนุนการพัฒนาผู้เรียน. *วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย*. 6(2), 471-482.
- พระมหาสุวัฒน์ กิตติเมธี (คงยืน) และสมควร นามสีฐาน. (2565). บทบาทครูในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความสุข. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*. 7(3), 588-596.
- พรทิพย์ วงศ์ไพบูลย์. (2560). การเรียนรู้เชิงรุกและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน (Active Learning). *วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร*. 8(2), 327-336.
- รัตนา กาญจนพันธุ์. (2563). การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียน. *วารสารรามคำแหง ฉบับคณะศึกษาศาสตร์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*. 2(1), 16-23.
- สุธีรา งามเกียรติทรัพย์. (2560). การสร้างบรรยากาศในการเรียนให้เกิดความคิดสร้างสรรค์. *วารสารอนันตนิทาย*. 7(1), 23-34.
- สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม. (2566). *แผนปฏิบัติการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570)*. กรุงเทพฯ : กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). (ร่าง) *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 “พลิกโฉมประเทศไทยสู่ สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน”*. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- อภิบาล สุวรรณโคตรและสมหญิง จันทุไทย. (2563). การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาหนองบุญมาก 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*. 7(7), 73-86.
- อุกฤษฏ์ ดอนบรรเทา และ เอกราช โสมิตพิมานเวช (2567). การบริหารจัดการสถานศึกษายุคใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ. *วารสารมติเชษฐาราม วัดจอมมณี*, 7(2), 529-545.
- Cronbach, L. J. (1978). *Essentials of Psychological Testing*. (3rd ed.). New York: Harper and Row.
- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3): 607 – 610.
- Likert, R. (1932). *The method of constructing an attitude scale*. *Archives of Psychology*, 140, 44-53.
- Newby, T. J., Stepich, D. A., Lehman. J. D., & Rusell, J. D. (2000). *Instruction technology for teaching learning (2nd ed.)*. New Jersey: Prentice Hall.

Richardson & Mishra. (2017). *Scale Support of Creativity in A Learning Environment*.
United States: Michigan State University, MSU.